

ЦИВІНСЬКИЙ О. І.,
старший детектив,
керівник третього відділу детективів
(Другий підрозділ детективів
Головного підрозділу детективів
Національного антикорупційного бюро
України)

КРАВЧУК К. О.,
старший детектив третього відділу
детективів
(Другий підрозділ детективів
Головного підрозділу детективів
Національного антикорупційного бюро
України)

ПАСЕКА О. Ф.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
і кримінології
факультету № 1
(Інститут з підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції України
Львівського державного університету
внутрішніх справ)

УДК 343.132

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2021.2.31>

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОД У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ПРОБЛЕМИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ

У статті аналізуються положення кримінального, кримінального процесуального та антикорупційного законодавства України в частині регламентації кримінального провадження на підставі угод у сфері протидії корупції.

Досліджено законодавство окремих зарубіжних держав в частині регламентації проваджень на підставі угод, виявлено спільне та відмінне у положеннях законодавства цих держав, що регламентують зазначений інститут з відповідними положеннями законодавства України.

Визначено особливості застосування положень законодавства України в частині регламентації здійснення кримінальних проваджень на підставі угод в судовій практиці, а саме розглянуто положення узагальнення судової практики Пленумом Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також практику щодо такого різновиду проваджень Вищого антикорупційного суду України.

Розглянуто співвідношення досліджуваного інституту з принципом невідворотності покарання, положеннями статей Кримінального кодексу щодо підстав звільнення від покарання та його відбування тощо.

Проаналізовано положення Проектів законів України в частині внесення змін та доповнень до законодавства України, яке регламентує порядок здійснення кримінальних проваджень на підставі угод. Визначено позитивні аспекти таких законодавчих змін, а також можливі їх негативні наслідки.

Встановлено ряд проблемних аспектів, пов'язаних із неналежною якістю законодавства України, яке регламентує здійснення кримінального провадження на підставі угод, обґрунтовано, що такі обставини зумовлені не лише якістю процесуального законодавства, а й неналежним рівнем гармонізації законодавства України загалом.

Доведено, що попри різні погляди на інститут кримінальних проваджень на підставі угод, в тому числі про визнання винуватості у вчиненні корупційного кримінального правопорушення, воно повністю узгоджується з антикорупційною стратегією України, а також ефективним інструментом попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень.

Ключові слова: кримінальне провадження на підставі угод, угода про визнання вини, корупція, корупційне кримінальне правопорушення.

Tsyvynskiy O. I., Kravchuk K. O., Pasiaka O. F. Criminal proceedings based on agreements in the sphere of countering corruption: issues, challenges and perspectives of institution evolvement

The article analyses the principles of criminal, criminal procedural and anticorruption legislation of Ukraine in the parts of regulations of criminal proceedings based on agreements in the sphere of countering corruption.

Legislation of particular foreign states in the part of regulation of the proceeding based on agreement is researched as well as common and distinct in the principles of legislation principles of the countries that regulate mentioned institution with relevant principles of Ukrainian legislation are uncovered.

The author defines peculiarities of applying legislative principles of Ukraine in the part of regulating criminal proceedings based on jurisprudence, in particular principles of general jurisprudence by the Plenary of Supreme Specialized Court of Ukraine on consideration of civil and criminal cases as well as practice considering such types of proceedings as Supreme Anticorruption Court of Ukraine.

Interrelation of the mentioned institute with principle of inevitability of punishment and principles of articles of Criminal Code concerning basis of release of punishment and its serving are considered in the article.

The work analyses principles of Draft legislation of Ukraine in part of amendment and supplement to the Legislation of Ukraine regulating order in implementation of criminal proceedings based on agreements. Positive aspects of such legislative changes as well as possible negative consequences are covered.

A number of some aspects, related to inadequate quality of legislation of Ukraine, that regulate implementation of criminal proceedings based on agreements is established and it is justified that such circumstances predetermined not only by quality of procedural legislation but improper level of harmonization of legislation of Ukraine in general.

The article proves that taking into consideration views on institution of criminal proceedings based on agreement including admission of guilt in committing corrupt criminal offence, it is completely coordinating with anti-corrupt strategy of Ukraine and is an effective tool for preventing, detection, discontinuation, investigation, and disclosure of corrupt offence.

Key words: criminal proceedings based on the agreement, agreement of admission of guilt, corruption, corrupt criminal offence.

Вступ. Першим кроком у формуванні сучасної кримінальної юстиції стало прийняття 13 квітня 2012 року Кримінального процесуального кодексу України, що було однією із умов членства України у Раді Європи. У такому кодексі кримінальний процес постав у якісно новій формі порівняно з тим процесом, який мав місце за попереднього КПК. Так, серед новел процесуального законодавства стало запровадження кримінального провадження на підставі угод між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості. Закріплення у КПК України цього інституту було спрямовано на виконання Рекомендації № 6R(87) 18 Комітету міністрів Ради Європи державам членам від 17 вересня 1987 року «Стосовно спрощення кримінального правосуддя» [1].

У зв'язку із прийняттям нового КПК Верховна Рада України схвалила Закон № 4651-VI від 13.04.2012, яким статтю 65 КК України доповнено частиною п'ятою. У цій частині законодавець визначив, що у випадку затвердження вироком угоди про примирення або про визнання вини суд призначає покарання, узгоджене сторонами угоди». Окрім того, ст. 75 КК України було доповнено частиною другою, яка передбачає, що суд приймає рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням у випадку затвердження угоди про примирення або про визнання вини, якщо сторонами угоди узгоджено покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, позбавлення волі на строк не більше п'яти років, а також узгоджено звільнення від відбування покарання з випробуванням, а також узгоджено звільнення від відбування покарання з випробуванням [2].

Таким чином, отримавши в Україні статус спрощеного (скороченого) провадження, інститут став ефективним інструментом реалізації завдань кримінального провадження, передбачених ст. 2 КПК України, зокрема його застосування стало сприяти справедливому та швидкому (в розумні строки) вирішенню кримінальної справи за мінімальних витрат державних ресурсів, а на досудовому розслідуванні – зменшенню загальних строків розслідування та строків тримання осіб під вартою, зменшенню навантаження на органи слідства, прокуратури та суду (слідчих суддів) і, як наслідок, стало засобом виявлення та розкриття кримінальних правопорушень чи запобігання вчиненню нових.

Попри низку позитивних аспектів запровадження такого інституту, слід вказати, що регламентація кримінального провадження на підставі угоди не позбавлена окремих дискусійних, а подекуди й відверто проблемних аспектів. З огляду на це доречно вказати, що доктринальних напрацювань з цієї проблематики чимало. Так, окремі проблемні аспекти законодавчої регламентації цього інституту та практики його застосування стали предметом наукових пошуків багатьох вчених, зокрема, В.І. Боярова, Ю.М. Грошового, В.М. Дубаса, Н.А. Жерж, О.О. Житного, Д.В. Каменського, М.О. Карпенка, М.С. Квятковського, С.А. Крушинського, О.П. Кучинської, М.В. Лотоцького, Р.В. Новака, П.В. Пушкарка та багатьох інших. Проте окремі з них надалі не знайшли свого вирішення, більше того окремі законодавчі ініціативи можуть зумовити виникнення низки нових проблем. З огляду на це подальше наукове осмислення сутності інституту кримінальних проваджень на підставі угод, у тому числі у сфері протидії корупції, а також проблем, пов'язаних із практикою його застосування, є надалі актуальним для доктрини права різних його галузей.

Постановка завдання. У статті здійснюється спроба проаналізувати положення кримінального, кримінального процесуального та антикорупційного законодавства України щодо регламентації кримінального провадження на підставі угод у сфері протидії корупції, визначити актуальні проблеми, що виникають під час здійснення таких проваджень, а також перспектив розвитку зазначеного інституту.

Результати дослідження. Відомо, що інститут кримінальних проваджень на підставі угод є відносно новим інститутом кримінального процесуального законодавства. З огляду на це окремі його положення цілком логічно зумовлюють низку проблем у правозастосовній практиці, адже й цілком усталені інститути законодавства не позбавлені окремих проблемних аспектів.

Саме тому науковці вказують на наявність цілої низки проблем, пов'язаних як із законодавчою регламентацією цього інституту, так і з практичною реалізацією таких положень [3, с. 100; 4, с. 304–305; 5, с. 12–13; 6, с. 383–391 7, с. 4–5; 8, с. 271–272, 9, с. 160–162; 10, с. 24–26]. Окремі автори вказану проблематику досліджували на дисертаційному рівні [11–15]. Проте навіть цього виявилось недостатньо для вирішення усіх нагальних проблем.

Слід вказати, що перші результати реалізації кримінальних проваджень на підставі угод загалом виправдали мету свого існування. Зокрема, за даними ВССУ, із моменту набрання чинності кримінальним процесуальним законом суди загальної юрисдикції станом на 1 січня 2014 р. розглянули 22 653 угод, із них 11 512 про примирення та 11 141 про визнання винуватості. Зі статистичної інформації вбачається збереження тенденції до подальшого активного застосування інституту угод у кримінальному судочинстві. Аналіз динаміки показників застосування положень КПК у судовій практиці свідчить, що кількість затверджених вироком угод є сталою, без суттєвих коливань [16].

Загалом доречно відзначити, що найбільш класичним є інститут угод про визнання вини в Сполучених Штатах Америки. У кримінальному процесі США угода про визнання вини (plea-bargain) являє собою угоду сторін обвинувачення і захисту про визнання обвинуваченим своєї вини по усьому пред'явленому обвинуваченню або в його частині в обмін на зменшення можливого покарання. У правовій системі США угоди про визнання вини є досить укоріненою практикою, яка широко використовується упродовж більш як 150 років. Тому науковцями цілком слушно відзначається, що в США інститут угод про визнання вини спрощує процес, розвантажує судову систему (без цього вона б просто «задохнулась» від надлишку справ) і ґрунтується на повазі до позиції вільної людини, з одного боку, і прокурора, якому держава довірила право вільно розпоряджатись обвинуваченням, з іншого боку [17, с. 241].

Відомо, що Україна перебуває у процесі євроінтеграції та взяла курс на розроблення та імплементацію антикорупційної політики. Її основними елементами є формування нових та вдосконалення уже існуючих правоохоронних та інших органів, внесення змін до чинного законодавства, розроблення нормативно-правових актів та ін.

Так, у жовтні 2014 року Верховна Рада України схвалила Закон України «Про запобігання корупції», який заклав основи антикорупційної політики [18]. Як зазначають науковці, національна політика у сфері боротьби з корупцією з цього моменту має визначатися на нових правових та організаційних засадах, реалізовуватися згідно з новою інституційною системою запобігання корупції в Україні та за допомогою нових превентивних антикорупційних механізмів. Тоді ж український законодавець прийняв Закон України (№ 1698-VII від 14.10.2014) «Про Національне антикорупційне бюро України», запровадивши новий правоохоронний орган, на який було покладено попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання нових [19, с. 7].

З метою кримінально-правової протидії корупції законодавець унеможливив застосування звільнення від кримінальної відповідальності до особи, визнаної винною у вчиненні корупційного кримінального правопорушення, призначення їй більш м'якого покарання, ніж передбачене законом, звільнення від покарання у зв'язку із втратою особою суспільної небезпеки, а також звільнення від відбування покарання з випробуванням та ін. (ст.ст. 45–48, 69, 79, 81, 82, 86, 87, 91 КК України).

Таким чином, Законом України № 1698-VII від 14.10.2014 зокрема, але не виключно, частину першу статті 75 КК України після слова «суд» доповнено словами «крім випадків засудження за корупційний злочин (на сьогодні у зв'язку з відомими змінами – корупційне кримінальне правопорушення)» [20].

Як слушно зазначає Д.Г. Михайленко, при цьому слід звернути увагу, що законодавець за наявності ч. 2 ст. 75 КК України, яка теж у момент прийняття Закону № 1698-VII від 14.10.2014 передбачала можливість звільнення від відбування покарання з випробуванням, у тому числі за вчинення корупційного злочину, передбачив обмеження щодо можливості

звільнення особи від відбування покарання з випробуванням у разі засудження за корупційний злочин лише у ч. 1 ст. 75 КК України, тобто у разі звільнення від відбування покарання з випробуванням без затвердження угоди про примирення або визнання вини [21, с. 31].

Із аналізу зазначених норм вбачається, що редакція як Кримінального, так і Кримінального процесуального кодексів України дає можливість укласти угоди у кримінальних провадженнях про корупційні кримінальні правопорушення, умовами яких може бути передбачене звільнення від відбування покарання з випробуванням, а здійснення такого виду кримінального провадження узгоджується із антикорупційною стратегією України та процесом євроінтеграції загалом.

Як зазначається в наукових публікаціях, редакція ч. 2 ст. 75 КК України, за якої не передбачається обмеження її застосування у разі засудження за корупційне кримінальне правопорушення, скоріше за все передбачалась законодавцем та не є прогалиною КК України, що утворена прорахунками законодавця логіко-формального і внутрішньо-системного характеру [21, с. 34].

Крім того, слід звернути увагу на те, що Законом № 198-VIII від 12.02.2015 з метою удосконалення антикорупційного законодавства у частині функціонування Національного антикорупційного бюро, Національного агентства з питань запобігання корупції, системи прокуратури України, у ст. 469 КПК України було передбачено положення, за яким угода про визнання винуватості між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо: 1) кримінальних проступків, злочинів невеликої чи середньої тяжкості, тяжких злочинів; 2) особливо тяжких злочинів, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України за умови викриття підозрюваним чи обвинуваченим іншої особи у вчиненні злочину, віднесеного до підслідності Національного антикорупційного бюро України, якщо інформація щодо вчинення такою особою злочину буде підтверджена доказами [22].

При цьому під час внесення цим же Законом змін до ст. 472 КПК України (зміст угоди про визнання винуватості) не було передбачено жодних застережень щодо звільнення від його відбування з випробуванням під час укладення такої угоди. Також відсутні будь-які обмеження укладення угоди у кримінальному провадженні про корупційні кримінальні правопорушення і у інших положеннях Глави 35 КПК України «Кримінальне провадження на підставі угод» [21, с. 31].

Слід зазначити, що законодавець, здійснюючи імплементацію допустимої домовленості між правопорушником та державою, не передбачав можливість звільнення від кримінальної відповідальності з випробуванням «для всіх і кожного», а встановив певні фільтри, за наявності яких у сторони обвинувачення повинен бути законний інтерес до укладення правомірної угоди.

Таке твердження знайшло своє відображення у постанові Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ за № 13 від 11.12.2015 «Про практику здійснення судами кримінальних проваджень на підставі угод», в якій зазначено, що укладення угод у провадженні щодо особливо тяжких злочинів можливе лише за наявності у сукупності таких обов'язкових умов: а) вчинено особливо тяжкий злочин, який згідно з ч. 5 ст. 216 КПК віднесено до підслідності Національного антикорупційного бюро України; б) підозрюваний чи обвинувачений у такому злочині попередньо (до укладення угоди про визнання винуватості) викрив іншу особу у вчиненні злочину, який віднесено до підслідності Національного антикорупційного бюро України (незалежно від ступеня тяжкості вчиненого останнім діяння та в межах якого кримінального провадження здійснюється досудове розслідування); в) інформація щодо вчинення злочину особою, яку викрито підозрюваним чи обвинуваченим, підтверджується доказами.

За відсутності хоча б однієї з цих умов суд має відмовити у затвердженні угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні щодо особливо тяжких злочинів.

Таким чином, продовжуючи практику здійснення кримінальних проваджень на підставі угод, законодавець створює згодом і для антикорупційних органів інструмент для

попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, а також запобігання вчиненню нових корупційних правопорушень. Така необхідність викликана специфікою вчинення корупційних злочинів та пов'язаною із цим складністю розслідування випадків корупції у вищих ешелонах влади.

Так, більшість організаторів («кінцевих бенефіціарів») вчинення корупційного кримінального правопорушення перебуває поза полем зору правоохоронних органів. Вони обмежують свою участь лише формуванням загальної мети та розподілом обов'язків, коли фактично кримінальне правопорушення вчиняється підшуканими ними виконавцями: керівниками середньої ланки, рядовими працівниками (часто підлеглими) або ж представниками приватного сектору, зацікавленими в отриманні неправомірної вигоди від вчинення кримінально протиправного діяння.

Окрім того, більшість корупційних правопорушень мають так званий «замаскований» характер, тобто характеризуються підвищеним рівнем латентності. До прикладу, приховуючи свій кримінально протиправний умисел, співучасники кримінального правопорушення нерідко вдаються до підкупу експертів, суддів, оцінювачів, чим намагаються створити в суспільстві ілюзію правомірності їх злочинної діяльності. Звісно, кожен із таких фактів підкупу становить окремий склад кримінального правопорушення, однак через надмірну монополізацію влади чиновниками, кругову поруку, кумівство та політичне заступництво розслідування корупційних кримінальних правопорушень суттєво ускладнюється та вимагає значних витрат державних ресурсів.

Із практики здійснення Вищим антикорупційним судом кримінальних проваджень на підставі угод вбачається, що п'ять (у справах № 761/3762/19 від 21.11.2019; № 991/3607/20 від 22.05.2020; № 991/3382/20 від 28.05.2020; № 409/1465/16-к від 12.06.2020; № 991/7534/20 від 23.09.2020) із дев'яти вироків містять умови про обов'язок засудженого надавати викривальні покази щодо причетності інших осіб до вчинення кримінальних правопорушень та/або активно сприяти органу досудового розслідування шляхом залучення їх до слідчих (в тому числі негласних) розшукових дій [23].

За таких обставин кримінальне провадження на підставі угод, здійснене із застосуванням положень ч. 2 ст. 75 КК України, ст.ст. 468-476 КПК України, за процесуального керівництва при провадженні досудового розслідування, дає можливість виявити більшу кількість кримінальних правопорушень, встановити усіх осіб, причетних до їх вчинення (організаторів, фактичних вигодонабувачів тощо), а також попередити вчинення нових кримінальних правопорушень.

У зв'язку із цим необхідно звернути увагу на висновки О.О. Житнього та А.М. Клочко, які зазначають, що під час укладення угоди предметом легальної домовленості між сторонами є певні їх «взаємовигідні» дії: так, угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості (ст. 471 КПК України) охоплює беззастережне визнання підозрюваним чи обвинуваченим своєї винуватості у вчиненні кримінального правопорушення, обов'язки підозрюваного чи обвинуваченого щодо співпраці у викритті кримінального правопорушення, вчиненого іншою особою (якщо відповідні домовленості між ними мали місце), та узгодження покарання й згоду сторін на його призначення або на призначення покарання та звільнення від його відбування з випробуванням [24, с. 112].

Однак за поданням народного депутата України С.А. Вельможного у Верховній Раді України 23.02.2021 зареєстрований Проект закону № 5137 «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України з метою забезпечення невідворотності покарання за корупційні правопорушення», відповідно до якого пропонується внести зміни до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України, зокрема у частині другій статті 75 КК України після слова «Суд» доповнити: «з урахуванням вимог частини першої цієї статті», статтю 471 КПК України доповнити новою частиною другою наступного змісту: «Угода про примирення у кримінальному провадженні за підозрою чи обвинуваченням у вчиненні кримінального правопорушення, яке належить до корупційних кримінальних правопорушень згідно з приміткою до статті 45 Криміналь-

ного кодексу України, не може передбачати звільнення від відбування покарання з випробуванням», відповідно, статтю 472 КПК України доповнити новою частиною другою наступного змісту: «Угода про визнання винуватості за підозрою чи обвинуваченням у вчиненні кримінального правопорушення, яке належить до корупційних кримінальних правопорушень згідно з приміткою до статті 45 Кримінального кодексу України, не може передбачати звільнення від відбування покарання з випробуванням».

У пояснювальній записці до Проекту закону передбачено, що відповідні зміни викликані необхідністю чіткого імперативного обмеження на звільнення від відбування покарання з випробуванням у разі ухвалення судом вироку на підставі угоди про примирення або про визнання винуватості щодо корупційного кримінального правопорушення з метою впровадження принципу невідворотності покарання та втілення на законодавчому рівні політики держави щодо посилення відповідальності [25].

Отже, особа, укладаючи угоду про визнання винуватості, умовами якої, наприклад, передбачено обов'язок сприяти слідству у викритті інших осіб, причетних до вчинення кримінального правопорушення, не може розраховувати на будь-які винятки у призначенні їй покарання та буде підлягати відповідальності відповідно до загальних положень призначення покарання за вчинення корупційних кримінальних правопорушень.

Вбачається, що прийняття відповідного Закону є проявом протидії антикорупційній політиці та кроком назад у реалізації державної стратегії у цій сфері.

Щодо цього науковцями звертається увага на те, що угода є певним компромісом, взаємними поступками сторін (суб'єктів кримінально-правових відносин). Тому вид і розмір покарання, звільнення від його відбування визначаються саме угодою (домовленістю, досягнутою з урахуванням вимог законодавства), яка виступає в цьому разі винятковою підставою для визначення державою форми кримінально-правового впливу щодо порушника. Якщо для застосування вказаних заходів, обрання їх виду й міри вимагати неодмінного виконання усіх без винятку загальних положень закону (тих, які застосовуються щодо будь-якої особи (в даному випадку, яка вчинила корупційне кримінальне правопорушення), яка притягується до кримінальної відповідальності, незалежно від її готовності позитивно взаємодіяти з потерпілою стороною чи стороною обвинувачення), значення і цінність угод втрачається. У випадках, коли кримінально-правовий наслідок для особи, питання про відповідальність якої вирішується судом, наставатиме на загальних засадах (байдуже, укладатиме вона угоду чи ні), то вона не матиме причин для домовленостей й виконання позитивних пост кримінальних вчинків [24, с. 112].

Щодо забезпечення принципу невідворотності покарання, то слід зазначити, що в цьому разі внесення запропонованих змін не є його реалізацією, а навпаки, призводить до порушення співмірності та доцільності покарання як основних елементів юридичної відповідальності.

Як зазначає О.Д. Максимюк, невідворотність та індивідуалізація покарання як найважливіші принципи кримінального права конкретизують та акумулюють найбільш загальні принципи права – законність, демократизм та гуманізм: обидва принципи виражають вимогу законності, ігнорування будь-якого із цих принципів призведе до порушення законності. З погляду демократизму невідворотність покарання гарантує рівність усіх перед законом, а індивідуалізація покарання в той же час допомагає забезпечити надійний захист прав та інтересів кожного громадянина окремо [26, с. 65].

Водночас вимога принципу законності, що включає невідворотність покарання та гуманізму, в кожному конкретному випадку призначення покарання, повинна розглядатись в контексті реалізації принципу пропорційності. Так, ЄСПЛ неодноразово констатував порушення принципу пропорційності, коли призначене особі покарання вважалось непропорційним втручанням держави у права людини (наприклад, справа «Швидка проти України») [27].

Окрім того, слід також звернути увагу на висновки судді Вищого антикорупційного суду В.М. Дубаса, який слушно зауважив, що питання призначення покарання та звільнення

від відбування покарання повинні вирішуватись з урахуванням мети покарання, як такої, що включає не лише кару, а й виправлення засуджених, та запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами, відповідно до норм статті 50 КК України [1].

У доктрині кримінального права звільнення від відбування покарання з випробуванням розглядається як форма реалізації кримінальної відповідальності. Зокрема, згідно з Законом України «Про пробацію» звільнення від відбування покарання з випробуванням є примусовим кримінально-правовим заходом, а також складовою частиною інституту пробації.

Звітуючи про роботу антикорупційних правоохоронних органів за II півріччя 2020 року, в.о. керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури М. Грищук підсумував, що зростання протягом 2020 року кількості угод про визнання винуватості свідчить про ефективність роботи, а також розуміння невідворотності покарання особами, причетними до вчинення кримінальних правопорушень [28].

Слід зазначити, що запорука успішності антикорупційної стратегії, зокрема, але не виключно, полягає в стабільності та незалежності антикорупційних органів, метою діяльності яких є захист прав, свобод та інтересів, а не в посиленні відповідальності за вчинення корупційних кримінальних правопорушень.

Висновки. Таким чином, підсумовуючи вищенаведене, слід дійти висновку, що кримінальне провадження на підставі угод, в тому числі про визнання винуватості, якою сторони дійшли згоди про застосування щодо особи, винної у вчиненні корупційного правопорушення, звільнення від відбування покарання з випробуванням повністю узгоджується з антикорупційною стратегією України, є реалізацією принципів невідворотності покарання, гуманізму та пропорційності, а за умови дотримання законодавчих фільтрів, визначених ст.ст. 468-476 КПК України, ще й ефективним інструментом попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, а також запобігання вчинення нових.

Саме тому зміст окремих законопроектів не витримує жодної критики, оскільки фактично нанівець зводить інститут кримінального провадження на підставі угод, який вочевидь мав би стати одним із ефективних інструментів здійснення кримінального провадження та забезпечення основоположних принципів права.

Список використаних джерел:

1. Дубас В.М. Дискусійні питання звільнення від відбування покарання з випробуванням у випадку засудження за корупційний злочин на підставі угоди. *Актуальні виклики у діяльності Вищого антикорупційного суду* : матеріали круглого столу, 10 вер. 2020 р. Київ, 2020. С. 28–32.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4652-17> (дата звернення: 20.03.2021).
3. Жерж Н.А., Жерж Л.А. Особливості кримінального процесуального врегулювання провадження на підставі угод. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 1/2016. С. 100–103.
4. Гусаров В.М. Особливості правового регулювання інституту угод про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 1. Том 3. С. 304–306.
5. Андрушко П.П., Васюк М.М. Питання призначення покарання на підставі угод (про примирення та визнання винуватості). *Форум права*. 2014. № 3. С. 12–15.
6. Марко С.І., Паславський С.І. Проблеми укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 4. С. 383–391.
7. Гвоздецький В.Д., Ляш А.О. Угода про примирення у кримінальному провадженні: деякі питання правового регулювання та практичного вирішення. *Часопис Національного*

- університету «Острозька академія». 2020. № 1(21). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20hvdtpv.pdf> (дата звернення: 23.03.2021).
8. Глова М. Види угод про примирення у кримінальному провадженні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 269–273.
9. Каменський Д.В. Укладення угод про визнання винуватості у вчиненні економічних правопорушень: вітчизняний та американський підходи. *Вісник ЛДУВС імені Е.О. Дідоренка*. 2020. Вип. 4. С. 152–164.
10. Белкін М.Л., Белкін Л.М. Угоди про визнання винуватості в кримінальному процесі України як чинник порушення прав приватних осіб. *Судова та слідча практика в Україні*. 2018. Вип. 6. С. 23–28.
11. Трекке А.С. Кримінальне провадження на підставі угоди про визнання винуватості: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Відкритий міжн. ун-т розвитку людини «Україна». Ірпінь, 2018. 255 с.
12. Холодило П.В. Кримінальне провадження на підставі угод про визнання винуватості: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2017. 296 с.
13. Кісліцина І.О. Роль прокурора у кримінальному провадженні на підставі угод про визнання винуватості: питання теорії і практики: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2018. 217 с.
14. Саєнко Г.Ю. Провадження на підставі угод у кримінальному процесі України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Нац. академія внутрішніх справ. Київ, 2017. 244 с.
15. Новак Р.В. Кримінальне провадження на підставі угод в Україні: дис. ... канд. юрид. : 12.00.09 / Харківський нац. ун-т внутрішніх справ ім. В.Н. Каразіна. Харків, 2015. 214 с.
16. Узагальнення судової практики здійснення кримінальних проваджень на підставі угод : Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22.01.2014. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VRR00140.html (дата звернення: 23.03.2021).
17. Крушинський С.А. Угода про визнання вини: світовий досвід та перспективи запровадження в Україні. *Університетські наукові записки*. 2010. № 4 (36) С. 238–245.
18. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 23.03.2021).
19. Водяніков О. Антикорупційний принцип Конституції. *Актуальні виклики у діяльності Вищого антикорупційного суду*: матеріали круглого столу, 10 вересня 2020 р. Київ, 2020. С. 7–15.
20. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 23.03.2021).
21. Михайленко Д.Г. Звільнення від відбування покарання з випробуванням при засудженні за корупційний злочин у випадку затвердження угоди про визнання вини. *Вісник прокуратури*. 2016. С. 26–37.
22. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції : Закон України від 12 лютого 2015 р. № 198-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198-19#Text> (дата звернення: 23.03.2021).
23. Єдиний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 23.03.2021).
24. Житний О.О., Клочко А.М. Деякі проблеми звільнення від відбування покарання з випробуванням особи, яка засуджується за корупційний злочин. *Вісник Харківського нац. ун-у ім. В.Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2017. Вип. 24. С. 111–114.
25. Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України з метою невідворотності покарання за корупційні кримінальні пра-

впорущення : Пояснювальна записка до проєкту Закону від 23 лют. 2021 р. реєстраційний № 5137. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71209 (дата звернення: 23.03.2021).

26. Максимюк О.Д. Гуманізм як складова принципу невідворотності юридичної відповідальності. *Держава і право*. 2010. Вип. 47. С. 61–66.

27. Справа «Швидка проти України» : Рішення Європейського суду з прав людини від 30 жовтня 2014 року. Заява № 17888/12. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a40#Text (дата звернення: 23.03.2021).

28. Звіт про статичні показники діяльності Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури за II півріччя 2020 року. URL: https://nabu.gov.ua/sites/default/files/reports/zvit_ii_2020.pdf (дата звернення: 23.03.2021).

